

ALTINYAYLA (TONUS) İLÇESİ HALI ÖRNEKLERİNİN MOTİF YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Analysis of the Altınyayla (Tonus) District Carpet Samples in Terms of Motif

HÜLYA KAYNAR* & EMİNE TONUS**

Öz: Anadolu’da yüzyıllardır devam eden dokumacılık kültürü ve kendine özgü karakteristik özellikler taşıyan birçok halı dokuma merkezi bulunmaktadır. Sivas yöresi de bu dokumacılık merkezlerinden birisidir. Sivas il merkezinde ve bazı ilçelerinde çok yoğun olmakla birlikte hemen hemen bütün ilçelerinde havlı ve düz dokuma izlerine rastlanmaktadır. Bu ilçelerden biri de halıları yöre ismiyle ün yapmış olan Altınyayla (Tonus)’dır. “Tonus halıları”, ilçenin ismi Altınyayla olarak değişmesine rağmen hala bu isimle tanınmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, Altınyayla ilçe merkezi, Başyayla, Deliilyas, Kale, Kızılhöyük ve Mutubey köylerinde yerinde inceleme yapılarak, günümüzde bulunan halı dokuma örneklerini tespit etmek ve bazı teknik özellikleri ile motif, desen karakterini inceleyerek, ilçenin 21. Yüzyıl başlarındaki halı dokuma kültürünün ne durumda olduğu hakkında bilgi vermektir.

Araştırma kapsamında; Tonus halısı ile ilgili literatür taraması yapılmış, ilçe Kaymakamı aracılığı ile Halk Eğitim Merkezi Müdürü ile birlikte halı dokumacılığı yapılan köylere gidilmiştir. Mahalle muhtarları ve yöre halkı ile sözlü görüşmeler yapılarak Altınyayla halı dokumacılığı araştırılmıştır. İlçede ve köylerde bulunan halılar incelenerek halının fotoğrafi, desen şeması, gözlemin yapıldığı yer, ürün sahibi, gözlem tarihi, ürünün dokunduğu tarih, oluşturulan ürün-eşya, hangi amaçla yapıldığı, ürünün boyutları, kullanılan iplik türleri, kullanılan renkler, ürüne verilen genel ad, kullanılan teknikler ile halıda kullanılan motif isimleri ve kompozisyon özellikleri açıklanmıştır.

Anahtar kelimeler: Tonus, Altınyayla, Dokuma, Halı, Motif

Makale Gönderim:
05.08.2016
Kabul Tarihi:
11.12.2016

Abstract: With the weaving culture, ongoing for centuries, there are many carpet weaving centers having unique characteristics in Anatolia. Sivas region is also one of the weaving centers. Almost in all districts of

* Dr. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, SMYO El Sanatları Bölümü kaynar.hly@gmail.com

** Öğr. Gör. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, SMYO eminetonus@cumhuriyet.edu.tr

Sivas, more in some districts and city center, pile and flat woven tracks can be seen. One of these districts is Altınyayla (Tonus) which have reputation with its carpets by its own name. "Tonus carpets" are known by this name although the name of district is changed as Altınyayla.

The purpose of this study is to make examinations in Altınyayla district center, the villages of Başyayla, Deliilyas, Kale, Kızılhöyük and Mutubey, to identify examples of carpets available today and give information about carpet weaving culture in district in early 21th century by analyzing motif and pattern characteristics with technical aspects.

In scope of this study, literature about Tonus carpet is reviewed, the villages in which carpet is weaven are visited with the head of public education center by favour of head official of district. By making oral interviews with headmen and local people, Altınyayla carpet weaving is investigated.

By analyzing the carpets in dictrict and villages, the informations of pattern diagram, where the observations are made, the product onwner, date of observation, what date it is weaved, created product or item, for what purpose it is done, product size, yarn type used, the colors used, the general name of product, techniques used, motif names used and composition features are explained with the photo of carpet.

Keywords: *Tonus, Altınyayla, Weave, Carpet, Motif*

GİRİŞ

Sivas'ta yapılan çalışmalar göz önünde bulundurularak Selçuklulardan günümüze kadar yapılan Sivas halıları; desen, teknik ve dokuma tarihleri bakımından; 1)19. yüzyıl öncesi dokunan “geleneksel Sivas halısı”, ve 2)19.yüzyıl sonrası dokunan, “atölye tipi Sivas halısı” olmak üzere sınıflandırılmıştır. Geleneksel Sivas halıları 13-19 yüzyıllar arası dokunmuş, Türk halı geleneğinde ve kapalı (çift) düğüm kullanılarak yapılmış, geçmişi Anadolu Selçuklularına kadar götürülebilen eski Sivas halıdır. Sivas merkez ve köyleri, Zara, Kangal, Şarkışla, Tonus (bugünkü adıyla Altınyayla) ve Divriği ilçelerinde dokunan yöresel-geleneksel etkiler taşıyan halılar ile diğer ilçelerinde bulunan halılardan oluşmaktadır (Kaynar, 2016:30).

Araştırmada 19. yüzyıl öncesi dokunan “geleneksel Sivas halısı” grubuna dahil olan Altınyayla (Tonus) halıları incelenmiştir.

Altınyayla, kuzeybatısında Şarkışla, kuzeydoğusunda Ulaş ve Sivas güney doğusunda Kangal, (Güneybatısında (Kayseri) Pınarbaşı ile çevrili bulunmaktadır. İç Anadolu Bölgesi'nin sahip olduğu karasal iklim hüküm sürmektedir. Arazinin %70'i yayla %30'u dağlıktır. İlçenin güneybatısında Kara Tonus Dağı, kuzeyinde Tonus Ovası, güneyinde İncecik ve Mergesen Yaylası, güneydoğusunda İbicek Yaylası, doğusunda Yücekaya Yaylası mevcuttur. Altınyayla eski bir yerleşim merkezi olmasına rağmen ne zaman ve kimler tarafından kurulduğuna dair kesin bilgiler mevcut değildir. İlçe sınırları içerisinde yer alan Başören Köyü'nde yapılan arkeolojik kazılar 1994 yılından itibaren, Almanya Marburg Üniversitesi adına Prof. Dr. Andreas MÜLLER başkanlığındaki bir ekip tarafından yapılmış ve edinilen bilgilere göre, bulunan höyük ve eski şehir harabeleri buradaki yerleşimin tarihin ilk dönemlerinden itibaren başladığını göstermektedir. Eski adı Tonus olan Altınyayla'nın, tarihin ilk çağlarında Anadolu'da hâkimiyet kuran Mezopotamya- Hitit, Roma ile Bizans imparatorluğuna beşiklik ettiği M.Ö.550 yıllarında Perslerin hâkimiyetine girdiği ve 600 yıl önce Selçuklu ve Osmanlı Devletleri'nde de yerleşim yeri olduğu rivayet edilmektedir (Elektronik Kaynak, 2015).

Daha önceki dönemlere ait yeteri kadar kaynak ve malzemeye sahip olunamadığı halde, Sivas halıcılığının 20. Yüzyıl başlarındaki durumunu anlatacak bazı yazılı kaynaklar ve halı, kilim örnekleri bulunmaktadır.

Bu kaynaklardan en eski tarihli olanlardan (Lacomte, 1901)'de “19.yüzyıl sonu Türkiye'de Sanatlar ve Zenaatlar adlı eserin çeşitli bölümlerinde Sivas halı ve kilimlerinden bahsedilmiştir. Sivas halılarının çok meşhur olduğu, yüzyıllardan beridir de halı sanayiinin çok gelişmiş olduğunu ve bu devre ait halılara paha biçilemediğini belirtmiştir. Trabzon'da Sivas türü zengin halılar bulunduğunu, 19.yüzyıl sonu 20. yüzyıl başındaki Sivas halıcılığı hakkındaki görüşlerini belirtmiştir.

(Kayıpmaz ve Kayıpmaz, 1988)'de Tonus Camii'de bulunan 26 adet halı

seccade hakkında bilgiler verilmiştir. Tonus camii için çok miktarda dokunan halıdan sadece 32 adet kaldığını, 26 adet seccadenin araştırma kapsamına alındığını belirtilmiştir. Seccadelerin genel özellikleri: Çözümleri tamamen yün, atkı ipleri kırmızı renk ve yün, ilme ipleride S bükümlü yünden oluşmuştur. Hav yüksekliği 8-9 mm kadardır. 28X30 kalitede dokunmuştur. En önemli renk kırmızıdır, hemen bütün halılarda özellikle zeminde be bordürde kırmızı renk hakimdir, ikinci renk olarak yeşil, kahverengi sarı ve beyaz renkler kullanılmıştır. Teknik özellik olarak 3 grup altında toplanan seccadelerin; 1.grup; Bu gruptaki halıların özelliği, çok sıralı bordürleridir. Her halının mihrap nişi, üst kısımda iyice daralarak sonra yukarıda genişlemektedir, deve ve svastika motifleri bulunmaktadır. 2. Grup;Orta zeminleri tümüyle mihraplıdır. Bordürde kenarları zigzaglı kare formu motif, mihrap nişi içinde kandil ve cami motifleri ile dikkat çekmektedir. 3.grup; da ise kenar suları 1. Gruptakilerle aynı ancak, zemin mihrapsız ve ikisi yarım üç adet tam madalyonludur” şeklinde yorumlanmıştır. (Kayıpmaz ve Kayıpmaz 1988) ile yapılan çalışma arasında renk, kalite, kullanılan malzeme, desen ve motif karakteri bakımından büyük benzerlik görülmektedir.

Köklü bir dokumacılık tarihine sahip olan Sivas yöresinde, geleneksel olarak dokunan dokumalar ekonomik kaygılar, teknik bilgi yetersizliği, dokuyucunun ilgisinin azalması vb. nedenlerden dolayı orijinal renk, motif, kalite, ebat, malzeme vs. özelliklerini kaybetmektedir. Bu durum yöresel dokumalarda yozlaşmalara neden olmaktadır.

Bu nedenle Altınyayla (Tonus) ilçesi halı dokumalarında kullanılan renk, motif ve desen özellikleri, ebat, malzeme, kalite gibi özellikleri tespit edilerek, geleneksel Sivas halı dokumacılığına katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Araştırma, Sivas’ın Altınyayla ilçesi ile dokuma yapıldığı bilinen Başyayla, Delilyas, Kale, Kızılhöyük, Mutibey köyleri’nde yapılmıştır.

Dokuma yapılan köylere gidilerek yerinde incelemeler yapılmış bulunan el dokusu halıların fotoğrafları çekilmiş ve yöre halkından motif adları ve anlamları derlenmeye çalışılmıştır. Dokumaların halen mevcut sahiplerinin verdiği bilgiler ışığında tarihlendirmeler yapılmış, ancak bazı örnekler ise tarihlendirilememiştir. Kesin tarihlendirmeler için kimyasal lif analizlerinin yapılması gerekmektedir.

ALTINYAYLA İLÇESİ HALI ÖRNEKLERİNİN MOTİF VE DESEN ÖZELLİKLERİ

Fotoğraf:1 Halı yastık ve kompozisyon şeması

Gözlemin yapıldığı yer	: Altınyayla Başayla Köyü Camii
Ürünün sahibi	: Camii derneği
Gözlemin yapıldığı tarih	: 27-04-2007
Ürünün dokunduğu tarih(tahmini)	: 1950
Oluşturulan ürün-eşya	:Halı Yastık
Hangi amaçla yapıldığı	: Çeyiz, kullanım
Ürünün boyutları	:50x100
Kullanılan iplik türleri	:Yün
Kullanılan renkler	:Kırmızı, turuncu, mavi, siyah, yeşil, beyaz, sarı
Ürüne verilen genel ad	:Yastık
Dokumada kullanılan teknikler	:Türk Düğümü

Kullanılan motif isimleri ve kompozisyon özellikleri: Halı zemininde iç içe altıgen motifler yerleştirilerek çift mihraplı formda dokunmuştur. Başlangıç ve bitişinde 7-8 cm düz kilim dokunan halı, en dışta ince şerit, yan yana iki dar bordür, köşe ve göbek kompozisyonludur. Dış dar bordür bir ters bir düz yerleştirilmiş üçgen motiflerinden meydana gelmiş olup, her motif farklı renklerle dolgulanmıştır. Anadolu Yörük halılarında izdivaç anlamına gelen üçgen motifler, Tonus halılarında muska şeklinde olması nedeniyle, nazarlardan korunmak amacıyla kullanılmıştır.

İç dar bordürde ise, beyaz zemin üzerine kırmızı, mavi, yeşil ve pembe yün iplerin zikzaklar oluşturarak sonsuza uzanan hali, suyolu motifi ile verilmiştir.

Mihrap nişinin her iki tarafında kırmızı, mavi, açık yeşil, sarı ve beyaz renklerle dokunmuş çarkı-felek motifi bulunmaktadır. Bu motif ile de kötü talihin iyiye gitmesi amaçlanmıştır.

Mihrap nişinin iç kısmı siyah zeminli olup, giderek küçülen ebatlı altıgenlerden meydana gelmiştir. Her altıgene farklı zemin rengi dokunarak birbirlerinden ayrılması sağlanmıştır. Bereket temalı konturlarla çevrilmiş altıgenlerin dış yüzeyi, gonca güllerle çevrilmiştir.

Halının göbeğinde ise, güzel bir ömrün ifadesi olan çiçek motiflerinin geometrize edilerek dokunduğu ve kem gözlerden korunmak amacıyla da bu motiflerin haçvari şekilde yerleştirildiği dikkat çekmektedir.

Fotoğraf:2 Halı yastık ve kompozisyon şeması

Gözlemin yapıldığı yer	:Altınyayla Başyayla Köyü Camii
Ürünün sahibi	:Camii derneği
Gözlemin yapıldığı tarih	: 27-04-2007
Ürünün dokunduğu tarih(tahmini)	:1950
Oluşturulan ürün-eşya	: Halı Yastık
Hangi amaçla yapıldığı	: Kullanım
Ürünün boyutları	: 50x100
Kullanılan iplik türleri	: Yün
Kullanılan renkler	:Kırmızı, turuncu, mavi, siyah, yeşil, pembe, sarı
Ürüne verilen genel ad	:Yastık
Dokumada kullanılan teknikler	:Türk Dügümü

Kullanılan motif İsimleri ve kompozisyon özellikleri: Halı kompozisyonu dıştan içe, ince şerit, yan yana iki dar bordür, zemini kaplayan (+) şeklindeki im motifinden meydana gelen çift mihraplı formda dokunmuştur. Mihrap nişinin iç kısmı ise giderek

küçülen ebatlı altıgenlerden oluşmuştur.

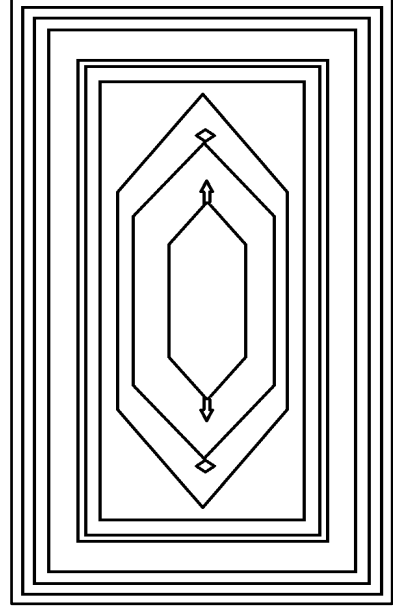
Dış dar bordürde, farklı renklerde dokunarak birbirlerinden ayırt edilmesi sağlanan kare formların içi, bereket motifleri ile dolgulanmıştır. İç dar bordürde ise, beyaz zemin üzerine siyah yün iple dokunan ve zikzaklar oluşturarak sonsuza uzanan suyolu motifi verilmiştir.

Mihrap nişinin her iki tarafında simetrik olarak yerleştirilen ve kırmızı, mavi, açık yeşil, turuncu, pembe ve beyaz renklerle dokunmuş olan çarkı-felek motifi görülmektedir. Bu motif ile kötü talihin iyiye gitmesi amaçlanmıştır. Bu motifin alt kısmında yine simetrik olarak çapraz şekilde yerleştirilmiş gonca güller bulunmaktadır.

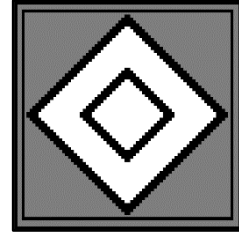
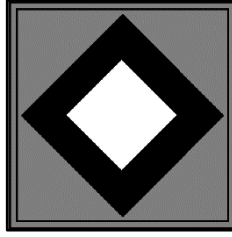
Mihrap nişinin iç kısmı açık turuncu renkte olup, giderek küçülen ebatlı altıgenlerden meydana gelmiştir. Her altıgene farklı renklerde zemin rengi dokunarak birbirlerinden ayrılması sağlanmıştır. Bereket temalı konturlarla çevrilmiş altıgenlerin dış yüzeyi ise gonca güllerle çevrilmiştir. (+) formun her iki kanatlarından biri çiçek, diğerinin muska şeklindeki göz motifi ile doldurulması ise, güzel giden veya gitmesi arzulanan hayatın, nazarlardan uzak olmasını dilemek içindir.

Halının göbeğinde, güzelliklerle dolu bir ömrün ifadesi olan çiçek motiflerinin geometriye edilerek dokunduğu ve kem gözlerden korunmak amacıyla da, bu motiflerin haçvari ve çapraz şekilde yerleştirildiği dikkat çekmektedir.

Fotoğraf:3 Halı yastık ve kompozisyon şeması

Çizim:1 Göz motifleri

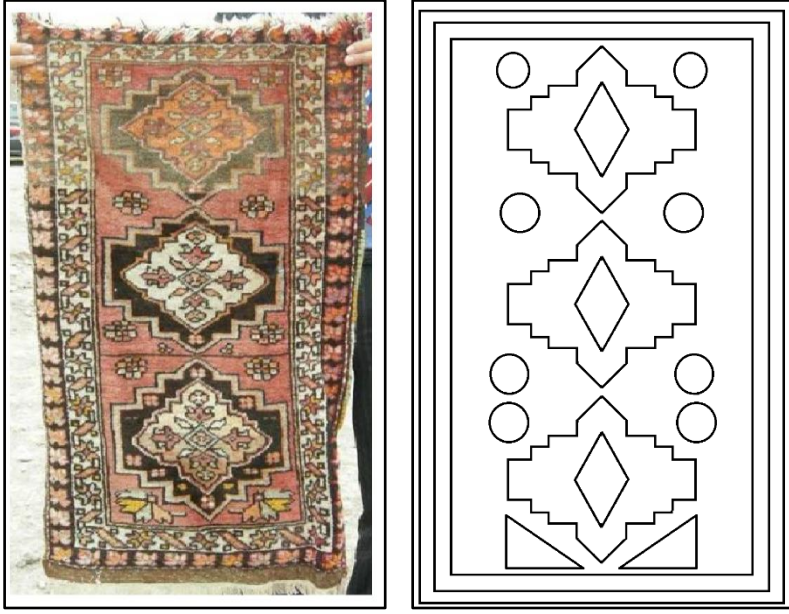
Gözlemin yapıldığı yer	:Altınyayla Başyayla Köyü Camii
Ürünün sahibi	:Halit Taştan
Gözlemin yapıldığı tarih	:27-04-2007
Ürünün dokunduğu tarih(tahmini)	:1950
Oluşturulan ürün-eşya	: Halı Yastık
Hangi amaçla yapıldığı	:Kullanım

Ürünün boyutları	:50x100
Kullanılan iplik türleri	:Yün
Kullanılan renkler	:Kırmızı, turuncu, mavi, siyah, yeşil
Ürüne verilen genel ad	: Yastık
Dokumada kullanılan teknikler	:Türk Düğümü

Kullanılan motif İsimleri ve kompozisyon özellikleri: Halı yastık, dıştan içe, ince şerit, yan yana iki dar bordür ve çift mihraplı formda dokunmuştur. Yastık etrafını çevreleyen ince şerit, leblebi şeklindeki bereket motifleri ile doldurulmuştur. Kare formlu dış dar bordürün içi, bereket motifleri ile iç dar bordür ise, beyaz zemin üzerine çeşitli renklerdeki iplerle zikzaklar şeklinde verilmiştir.

Yastık, çift mihraplı olup, mihrap nişinin her iki tarafında çarkı-felek motifi bulunmaktadır. Mihrap nişinin iç kısmı ise, giderek küçülen altıgenlerden meydana gelmiş ve her altıgene farklı zemin rengi dokunarak birbirlerinden ayrılması sağlanmıştır. Bereket temalı konturları olan altıgenlerin dış yüzeyi, gonca güllerle çevrilmiştir.

Yastığın göbeğinde ise, geometrik dokunan çiçekler haçvari formda yerleştirilen göz motifleri görülmektedir.

Fotoğraf:4 Halı yastık ve kompozisyon şeması

Gözlemin yapıldığı yer	: Altınyayla,Başayla köyü
Ürünün sahibi	: Ziya bey
Gözlemin yapıldığı tarih	: 27-04-2007
Ürün.dokunduğu tarih(tahmini)	: 1950
Oluşturulan ürün-eşya	:Yastık
Hangi amaçla yapıldığı	:Kullanım
Ürünün boyutları	:45X95
Kullanılan iplik türleri	: Yün
Kullanılan renkler	:Kahverengi,turuncu,beyaz,sarı,mavi,kırmızı
Ürüne verilen genel ad	:Yastık
Dokumada kullanılan teknikler	:Türk düğümü

Kullanılan motif İsimleri ve kompozisyon özellikleri: Halı kompozisyonu Türk kültürü yansıması olan sonsuzluk prensibine uygun olarak dokunmuştur. Zemin büyük karelere ayrılmış ve her bir kare formatın içi altıgenlere bölünmüştür. İnce iki adet

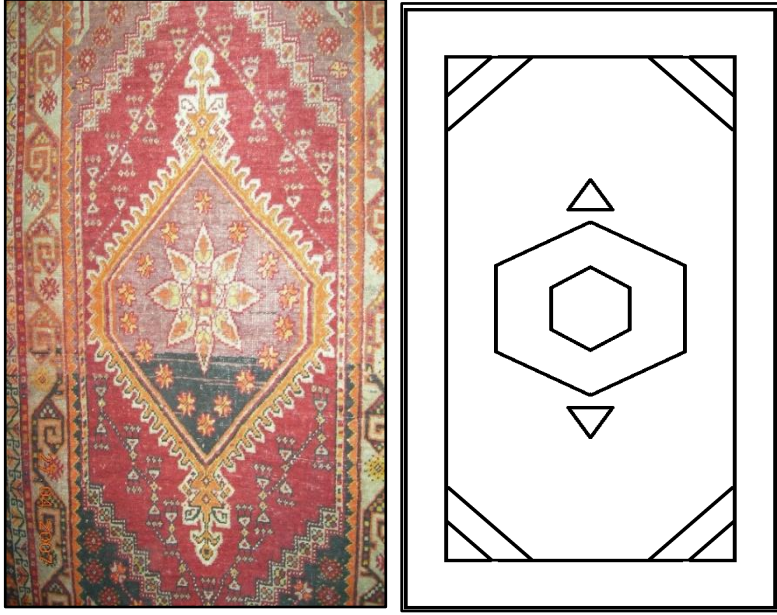
bordürle çevrelenmiş, kırmızı zemin üstüne üç adet geometrik form içine çiçek motifleri yerleştirilmiştir

Halı dıştan içe dar bordür, geniş bordür, zemini çevreleyen ince şerit ve zeminden oluşmaktadır. Yan yana iki altıgen siyah zeminli olup, diğer altıgen kına yeşili zeminlidir. Siyah zeminli altıgenlerin içinde beyaz zeminli baklava dilimi ve haçvari şekilde yerleştirilmiş hayat ağacı yer alırken, kına yeşili altıgenin içinde turuncu zeminli baklava dilimi ve aynı şekilde yerleştirilen hayat ağacı görülmektedir.

Dış dar bordür Sivas yöresi dokumalarında çokça kullanılan ve müjdeli haber taşıyıcısı olarak da anlamlandırılan kuş motifleri ile doldurulmuştur.

Geniş bordür dalgalı yerleştirilen geometrik yaprak ve sekiz kollu yıldız şeklinde yapılmış çiçek motiflerinden oluşmuştur. Sekiz kollu yıldız motifi doğumdan ölüme kadar olan yaşam çizgisini ifade etmektedir.

Halı sonsuzluk prensibine dayalı olarak yapıldığından başlangıç ve bitiş motifleri birbirinden farklılık göstermektedir. Sağ tarafta yaprak motifi dokunan halının sol tarafında ise zemin dolgu motifi olan ve bereket anlamı bulunan elma çiçekleri dikkat çekmektedir.

Fotoğraf:5 Makat halısı ve kompozisyon şeması

Gözlemin yapıldığı yer : Altınyayla, Deliilyas H.Osmanağa
konağı

Ürünün sahibi : Ethem Öksüz

Gözlemin yapıldığı tarih : 27-04-2007

Ürün.dokunduğu tarih(tahmini) : 1920

Oluşturulan ürün-eşya :Makat Halısı

Hangi amaçla yapılmıştır :Kullanım

Ürünün boyutları :100X415

Kullanılan iplik türleri : Yün

Kullanılan renkler :Kırmızı, yeşil, sarı, siyah, mavi

Ürüne verilen genel ad :Makat Halısı

Dokumada kullanılan teknikler :Türk Dügümü

Kullanılan motif İsimleri ve kompozisyon özellikleri: Zemine oturmuş altıgen yapı, halının çift mihraplı form kazanmasına neden olmuştur.

Geniş bordürde, iri dokunmuş çengel motifleri dikkat çekmektedir. Nazara karşı korunma amaçlı yapılan çengelin tepe noktaları ise muska motifi ile dolgulanmıştır. Yine her bir çengelin gövde boşluğuna dulavrat otu motifi yerleştirilerek de nazar ve kem gözlerden korunmak ve bolluk bereket içinde bir ömür sürmek arzulanmıştır.

Halı zemini bordür çizgisinden bıçak sırtı motifi ile ayrılmış olup, kötü bakışların bu motifle kesilmesi amaçlanmıştır.

Mihrap nişinin her iki tarafı dulavrat otu ve sekiz kollu yıldız motifleri ile doldurulmuştur.

İç içe basamaklar şeklinde daralan mihrap nişinin orta boşluğu ise küçük çiçek motifleri ile tamamlanmıştır. Mihrap nişinin iç kısmındaki kırmızı zeminle dokunmuş boşluk ise evlenme isteğini ifade etmekte kullanılan küpe motifleri ile doldurulmuştur.

Orta göbekte bulunan altıgenin içi sekiz kollu yıldız ve sekiz yapraklı çiçek motifinden oluşmuştur.

Fotoğraf:6 Tülüce dokuma ve kompozisyon şeması

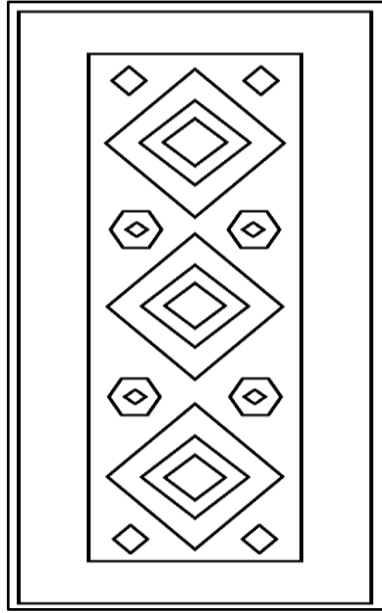
Gözlemin yapıldığı yer :Altınyayla, Deliilyas H.Osmanağa Konağı

Ürünün sahibi : Ethem Öksüz

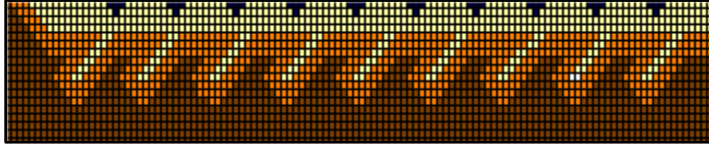
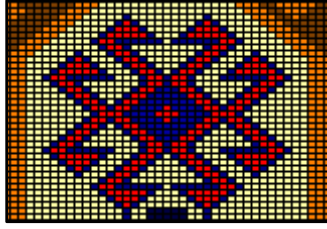
Gözlemin yapıldığı tarih :27-04-2007

Ürünün dokunduğu tarih(tahmini)	:1980
Oluşturulan ürün-eşya	:Tülüce
Hangi amaçla yapıldığı	:Kullanım
Ürünün boyutları	:130 X 220
Kullanılan iplik türleri	:Yün ve Tiftik
Kullanılan renkler	:Kırmızı, siyah, yeşil, turuncu, sarı, mor, pembe
Ürüne verilen genel ad	:Tülüce yaygı
Dokumada kullanılan teknikler:	Düz kilim ve Türk düğümü

Kullanılan motif İsimleri ve kompozisyon özellikleri: Tahta adı verilen 7 cm'lik düz kilim dokumalar arasına renkli tiftik ipliklerle kompozisyon tamamlanmıştır.

Fotoğraf:7 Halı Yastık ve kompozisyon şeması

Çizim:2 Akrep ve ejder motifi

Gözlemin yapıldığı yer	:Altınyayla, Kale Köyü
Ürünün sahibi	:Hacıağa Konağı
Gözlemin yapıldığı tarih	: 27-04-2007
Ürünün dokunduğu tarih(tahmini)	:1950
Oluşturulan ürün-eşya	: Halı Yastık
Hangi amaçla yapıldığı	:Kullanım
Ürünün boyutları	:50x100
Kullanılan iplik türleri	:Yün
Kullanılan renkler	:Kırmızı, sarı, siyah, mavi, turuncu, beyaz
Ürüne verilen genel ad	:Halı yastık
Dokumada kullanılan teknikler	:Türk düğümü

Kullanılan motif İsimleri ve kompozisyon özellikleri: Kırmızı zeminli yastık halı sonsuzluk prensibine uygun olarak, üst üste sıralanmış baklava dilimlerinden oluşmuştur. Her bir baklava diliminin içi sağlık, sıhhat, bolluk ve bereket anlamlarına gelen ejder motifleri ile doldurulmuştur. Zemin boşlukları ile ejder motiflerinin göbek noktasında ise korunma amaçlı kullanılan akrep motifleri görülmektedir. Zemin boşluklarında ayrıca fiyonk şeklinde düzenlenmiş muska motifleri de dikkat çekmektedir. Nazar ve kem gözlere karşı korunmak amacıyla da zeminin uzun kenarları canavar ayakları ile çevrelenmiştir.

Bordürde ise çeşitli renklerdeki tütün tabakası motifleri kullanılarak tarımda verimlilik anlatılmak istenmiştir.

Fotoğraf: 8 Halı Yastık ve kompozisyon şeması

Çizim: 3

Gözlemin yapıldığı yer	: Altınyayla, Kale Köyü
Ürünün sahibi	: Varaşhacı Konağı
Gözlemin yapıldığı tarih	: 27-04-2007
Ürünün dokunduğu tarih(tahmini)	: 1950
Oluşturulan ürün-eşya	:Halı Yastık
Hangi amaçla yapıldığı	:Kullanım
Ürünün boyutları	: 50x100
Kullanılan iplik türleri	:Yün

Kullanılan renkler : Kırmızı, sarı, siyah, mavi, turuncu, beyaz
Ürüne verilen genel ad : Halı yastık
Dokumada kullanılan teknikler : Türk düğümü

Kullanılan motif İsimleri ve kompozisyon özellikleri: Kırmızı zeminli halı yastık çift bordür ve köşe- göbek kompozisyonunda dokunmuştur. Ejder motifli bir göbek ve o göbeğin merkezine yerleştirilen akrep motifi ile de tamamen yaşamın korunması amaçlanmıştır. Göbek çevresinde baklava dilimi meydana getirecek şekilde simetrik olarak düzenlenmiş ejder motifleri ile iç bordür de çarkifelek şeklinde düzenlenen kurt ağzı motifleri de tamamen korunma amaçlı kullanılmıştır. En dış bordürde ise yine korunma amaçlı muska motifleri çapraz şekilde konumlandırılmıştır.

Fotoğraf:9 Halı yastık ve kompozisyon şeması

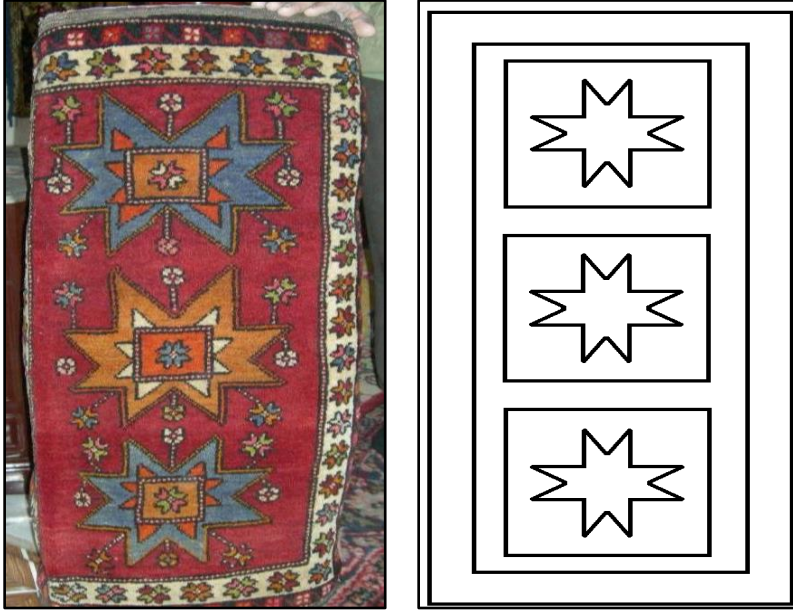
Gözlemin yapıldığı yer :Altınyayla, Kale Köyü
Ürünün sahibi :Hacıağa Konağı
Gözlemin yapıldığı tarih :27-04-2007
Ürünün dokunduğu tarih(tahmini) :1980
Oluşturulan ürün-eşya :Halı Yastık

Hangi amaçla yapıldığı	:Kullanım
Ürünün boyutları	:50X95
Kullanılan iplik türleri	: Yün
Kullanılan renkler	: Kırmızı, beyaz, mavi, sarı, pembe, yeşil
Ürüne verilen genel ad	:Yastık
Dokumada kullanılan teknikler	:Türk düğümü

Kullanılan motif İsimleri ve kompozisyon özellikleri: Kırmızı zeminli halı yastık üst üste sıralanmış sekizgen formatlı iki sandık motifinden oluşmaktadır. Evliliği temsilen yapılan sandık motiflerinin içi var olan ya da olması arzulanan mutluluğun nazarlardan korunması için canavar ayakları ile doldurulmuştur. Zemin boşluklarında Akrep motifi kullanılarak, korkulanlardan korunmak amaçlanmıştır. Ayrıca sandık motiflerinin dört bir yanına dokunan koçboynuzu motifi ile de bolluk ve bereketlilik dilenmektedir.

Halıyı çevreleyen beyaz zeminli bordür sekiz kollu yıldız ve bereket motifleri ile sonsuza uzanmaktadır.

Halının kısa kenarlarında görülen bordürde ise çarpı şeklinde yan yana sıralanmış göz motifleri dikkat çekmektedir. Böylece halı bütününde bolluk, bereket ve mutluluk içinde devam eden veya olması istenen bir evliliğin aynı zamanda tüm kötülüklerden uzak olması, anlamı ortaya çıkmaktadır.

Fotoğraf:10 Halı yastık ve kompozisyon şeması

Çizim: 4 Yıldız motifi

Gözlemin yapıldığı yer	: Altınyayla, Kale Köyü
Ürünün sahibi	: Hacığa Konağı
Gözlemin yapıldığı tarih	:27-04-2007
Ürünün dokunduğu tarih(tahmini)	:1980
Oluşturulan ürün-eşya	:Halı Yastık
Hangi amaçla yapıldığı	:Kullanım
Ürünün boyutları	:50X95
Kullanılan iplik türleri	:Yün
Kullanılan renkler	:Kırmızı, beyaz, mavisarı,pembe, yeşil,turuncu

Ürüne verilen genel ad :Yastık

Dokumada kullanılan teknikler :Türk düğümü

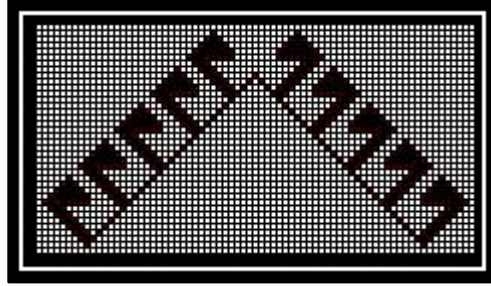
Kullanılan motif İsimleri ve kompozisyon özellikleri: Kırmızı zeminli halı yastığın bütününde, doğumdan ölüme kadar olan yaşam çizgisini ifade eden sekiz kollu yıldız motifi kullanılmıştır.

Zeminde üst üste sonsuza doğru uzanır pozisyonda görülen yıldızların içi, mutlu sürmesi arzu edilen bir evliliği temsilen sandık motifi ile doldurulmuştur. Zemin boşlukları ve iç bordürlerde de görülen fiyonk şeklindeki yıldız motifleri dokumanın ana temasını ortaya koymaktadır.

Dış dar bordürde dalgalı bir formatla sonsuza uzanan çiçek motifi aynı zamanda zemin boşluklarında da görülmekte olup, güzelliklerle dolu bir ömrün ebediyyen devam etmesi arzusuyla yapılmıştır.

Fotoğraf:11 Halı yastık ve kompozisyon şeması

Çizim: 5 Canavar ayakları motifi

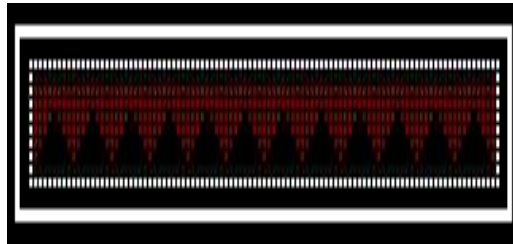
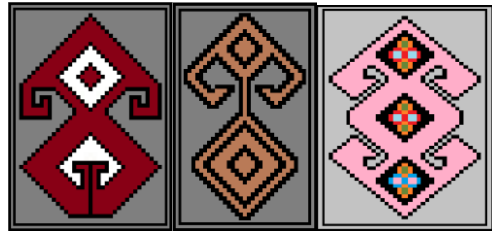
Gözlemin yapıldığı yer	:Altınyayla,Kale köyü
Ürünün sahibi	:Hacıağa konağı
Gözlemin yapıldığı tarih	:27-04-2007
Ürün.dokunduğu tarih(tahmini)	:1950
Oluşturulan ürün-eşya	:Yastık
Hangi amaçla yapılmıştır	:Kullanım
Ürünün boyutları	:50X100
Kullanılan iplik türleri	: Yün
Kullanılan renkler	:Kırmızı,sarı,siyah,mavi,turuncu,beyaz
Ürüne verilen genel ad	:Halı yastık
Dokumada kullanılan teknikler	:Türk düğümü
Kompozisyon özelliği	: Halı üst üste yerleştirilmiş iki adet kare form ve bir adet bordürden oluşmaktadır. Bereket,göz,canavar ayağı,canavar izi,çiçek motifleri ağırlıklı olarak kullanılmıştır.

Halı bordürleri ve zemin rengi kırmızı olup birbirlerinden ayrılmamıştır. Her bir kare iç içe geçmiş ejder motifleri ile doldurulmuş, orta noktasına göz yerleştirilmiştir. Kare formlardan birinde iki adet tarak motifi, diğerinde ise yine iki adet yarım kalmış yıldız motifi dikkat çekmektedir.

Bordürü zeminden ayıran, beyaz renkte dokunmuş olan ve bolluk, bereketlilik anlamındaki leblebi motifleridir. Bordür ise, zikzak şekilde sonsuza uzanır gibidir. Yer yer yerleştirilen üçgen şeklindeki muska motifleri ile de nazarlardan korunmak isteği ortaya çıkar.

Fotoğraf:12 Makat halısı ve kompozisyon şeması

Çizim: 6 Elibelinde ve zikzak şeklinde muska motifleri

Gözlemin yapıldığı yer	:Altınyayla,Kale köyü
Ürünün sahibi	:Hacıağa konağı
Gözlemin yapıldığı tarih	: 27-04-2007
Ürün.dokunduğu tarih(tahmini)	: 1920
Oluşturulan ürün-eşya	:Makat Halısı
Hangi amaçla yapılmıştır	:Kullanım
Ürünün boyutları	:100X415
Kullanılan iplik türleri	: Yün
Kullanılan renkler	:Kırmızı,yeşil,sarı,siyah,mavi
Ürüne verilen genel ad	:Makat Halısı
Dokumada kullanılan teknikler	:Türk Düğümü

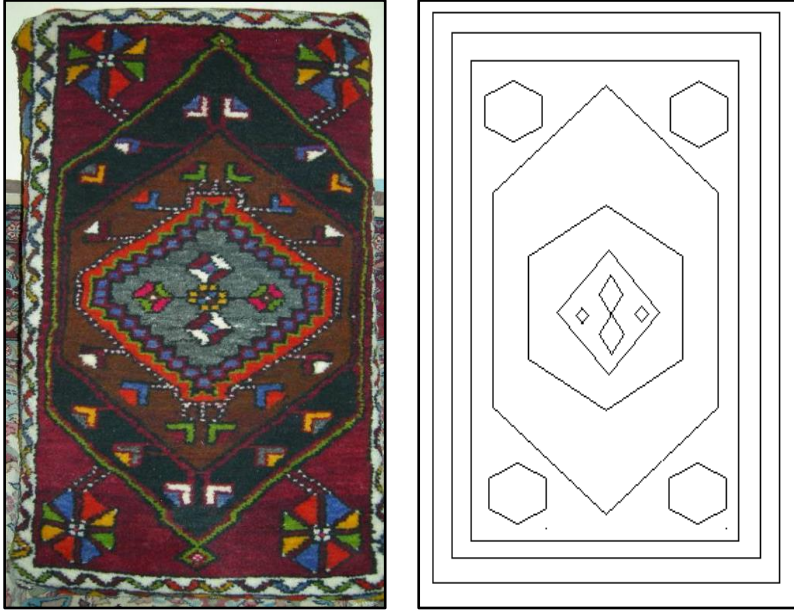
Kompozisyon özelliği :2 adet bordür ile çevrilmiş kırmızı zemin üstüne 5 sandık içine 5 detadet değişik renklerde canavar izi motifi dokunmuştur.

Kullanılan motif İsimleri ve kompozisyon özellikleri: Bu yastıkta zemin üst üste iki kareye ayrılmış ve her bir karenin içi, sağlık sıhhat, bolluk ve bereket anlamlarına gelen içi içe ejder motifi ile doldurulmuştur. Her iki kompozisyonda da ejder motiflerinin orta noktası, korkulan şeylerden korunmak ve aynı zamanda gurur ve özgüven anlamlarına da gelen akrep motifi ile tamamlanmıştır.

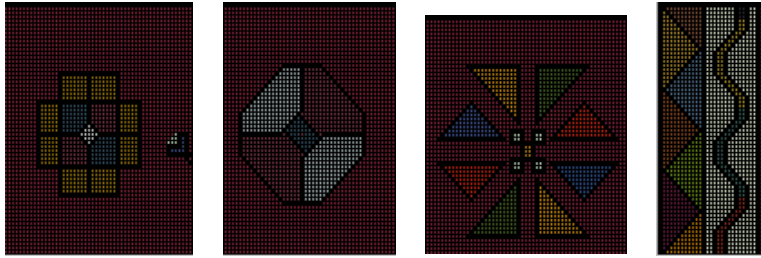
Ana bordür zemini karelere bölünmüş olup, her birinin içi bereket anlamında elibelinde motifleriyle dolgulanmıştır. Kare formatın çerçevesi bereket motifi ile çizilirken dış dar bordürün dolgusu, zikzak şeklinde sonsuza uzanan ve boşluklarına da muska yerleştirilen su yolu motifidir.

Ayrıca zemin boşluğunda dokunan iki adet tarak motifi ile de evlilik isteği dile getirilmiştir.

Fotoğraf:13 Halı yastık ve kompozisyon şeması

Çizim: 7 Suyolu, çarkıfelek ve göz motifi

Gözlemin yapıldığı yer	: Altınyayla, Kızılhöyük Köyü
Gözlemin yapıldığı tarih	:27-04-2007
Ürünün dokunduğu tarih(tahmini)	:1950
Oluşturulan ürün-eşya	:Halı yastık
Hangi amaçla yapıldığı	:Kullanım
Ürünün boyutları	:50X100

Kullanılan iplik türleri	: Yün
Kullanılan renkler	: Kırmızı, turuncu, mavi, siyah, yeşil
Ürüne verilen genel ad	:Yastık
Dokumada kullanılan teknikler	:Türk düğümü

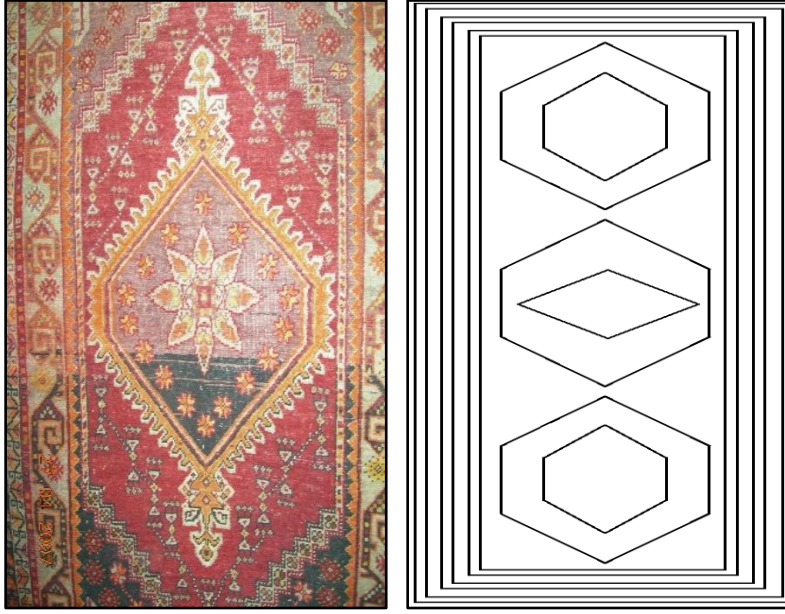
Kullanılan motif isimleri ve kompozisyon özellikleri: Halı, iç içe altıgen motifler yerleştirilerek çift mihraplı formda dokunmuştur. Başlangıç ve bitişinde 7-8 cm düz kilim dokunan halı, en dışta ince şerit, yan yana iki dar bordür, köşe ve göbek kompozisyonludur. Dış dar bordür bir ters bir düz yerleştirilmiş üçgen motiflerinden meydana gelmiş olup, her motif farklı renklerle dolgulanmıştır. Anadolu Yörük halılarında izdivaç anlamına gelen üçgen motifler, Tonus halılarında muska şeklinde olması nedeniyle, nazarlardan korunmak amacıyla kullanılmıştır.

İç dar bordürde ise, beyaz zemin üzerine kırmızı, mavi, yeşil ve pembe yün iplerin zikzaklar oluşturarak sonsuza uzanan hali, suyolu motifi ile verilmiştir.

Mihrap nişinin her iki tarafında kırmızı, mavi, açık yeşil, sarı ve beyaz renklerle dokunmuş çarkı-felek motifi bulunmaktadır. Bu motif ile de kötü giden talihin değişerek iyiye gitmesi amaçlanmıştır.

Mihrap nişinin iç kısmı siyah zeminli olup, giderek küçülen ebatlı altıgenlerden meydana gelmiştir. Her altıgene farklı renklerde zemin rengi dokunarak birbirlerinden ayrılması sağlanmıştır. Bereket temalı konturlarla çevrilmiş altıgenlerin dış yüzeyi ise gonca güllerle çevrilmiştir.

Halının göbeğinde ise, güzelliklerle dolu bir ömrün ifadesi olan çiçek motiflerinin geometriye edilerek dokunduğu ve de kem gözlerden korunmak amacıyla bu motiflerin haçvari şekilde yerleştirildiği dikkat çekmektedir.

Fotoğraf:14 Makat halısı ve kompozisyon şeması

Gözlemin yapıldığı yer :Altınyayla,Deliliyas H.Osmanağa Konağı
Ürünün sahibi :Ethem Öksüz
Gözlemin yapıldığı tarih :27-04-2007

Ürün.dokunduğu tarih(tahmini)	: 1920
Oluşturulan ürün-eşya	:Halı
Hangi amaçla yapılmıştır	:Kullanım
Ürünün boyutları	:100X415
Kullanılan iplik türleri	: Yün
Kullanılan renkler	:Kırmızı, yeşil, sarı, siyah, mavi
Ürüne verilen genel ad	:Makat halısı
Dokumada kullanılan teknikler	:Türk düğümü

Kompozisyon özelliği :4 adet bordür ile çevrilmiş kırmızı zemin üstüne 3 adet altıgen form içine yine altıgen form içine bol miktarda stilize edilmiş çiçek motifleri dokunmuştur.

Kullanılan motif İsimleri ve kompozisyon özellikleri: Zemine oturmuş altıgen yapı, halının çift mihraplı form kazanmasına neden olmuştur.

Geniş bordürde, iri dokunmuş çengel motifleri dikkat çekmektedir. Nazara karşı korunma amaçlı yapılan çengelin tepe noktaları ise muska motifi ile dolgulanmıştır. Yine her bir çengelin gövde boşluğuna dulavrat otu motifi yerleştirilerek de nazar ve kem gözlerden korunmak ve bolluk bereket içinde bir ömür sürmek arzulanmıştır.

Halı zemini bordür çizgisinden bıçak sırtı motifi ile ayrılmış olup, kötü bakışların bu motifle kesilmesi amaçlanmıştır.

Mihrap nişinin her iki tarafı dulavrat otu ve sekiz kollu yıldız motifleri ile doldurulmuştur.

İç içe basamaklar şeklinde daralan mihrap nişinin orta boşluğu ise küçük çiçek motifleri ile tamamlanmıştır. Mihrap nişinin iç kısmındaki kırmızı zeminle dokunmuş boşluk ise evlenme isteğini ifade etmekte kullanılan küpe motifleri ile doldurulmuştur.

Orta göbekte bulunan altıgenin içi sekiz kollu yıldız ve sekiz yapraklı çiçek motifinden oluşmuştur.

Fotoğraf:15 Makat halısı ve kompozisyon şeması

Gözlemin yapıldığı yer	:Altınyayla,Kale Köyü
Ürünün sahibi	:Hacıağa konağı
Gözlemin yapıldığı tarih	: 27-04-2007
Ürün.dokunduğu tarih(tahmini)	: 1910
Oluşturulan ürün-eşya	:Makat Halısı
Hangi amaçla yapılmıştır	:Kullanım
Ürünün boyutları	:100X415
Kullanılan iplik türleri	: Yün
Kullanılan renkler	:Kırmızı, yeşil, sarı, siyah, mavi
Ürüne verilen genel ad	:Makat halısı
Dokumada kullanılan teknikler	:Türk düğümü

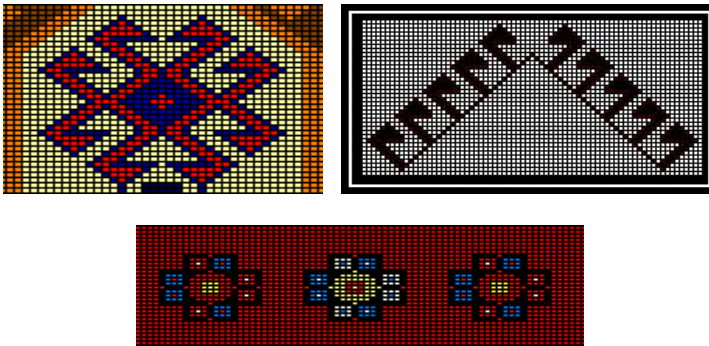
Kullanılan motif isimleri ve kompozisyon özellikleri: Halı kompozisyonu, üç dış dar ve bir geniş bordürden oluşmaktadır. Zemin, sonsuzluk prensibine uygun olarak, üst üste kare formu sandıklara ayrılmış, her bir karenin içi sekizgenlerle doldurulmuştur.

Sandıklar ise bordürlerle birbirinden ayrılmış ve içlerine çengel motifleri dokunmuştur. Her bir çengelin gövde boşluğuna dulavrat otu motifi yerleştirilerek de nazar ve kem gözlerden korunmak ve bolluk bereket içinde bir ömür sürmek arzulanmıştır.

Sandık içinde kalan boşluklar, başak ve fyonk şeklinde düzenlenmiş yıldız motifleri ile doldurulmuştur. Sekizgen içlerinde, “S” şeklindeki çengel motifleri ile nazar ve kem gözlerden korunmak amaçlanmıştır.

Fotoğraf:16 Makat Halısı

Çizim: 8 Canavar ayağı, akrep ve elma çiçeği motifi

Gözlemin yapıldığı yer	: Altınyayla,Kale Köyü
Ürünün sahibi	: Hacıağa Konağı
Gözlemin yapıldığı tarih	: 27-04-2007
Ürün.dokunduğu tarih(tahmini)	: 1930
Oluşturulan ürün-eşya	:Makat Halısı
Hangi amaçla yapılmıştır	:Kullanım
Ürünün boyutları	:100X415
Kullanılan iplik türleri	: Yün
Kullanılan renkler	:Kırmızı, yeşil, sarı, siyah, mavi
Ürüne verilen genel ad	:Makat halısı
Dokumada kullanılan teknikler	:Türk düğümü

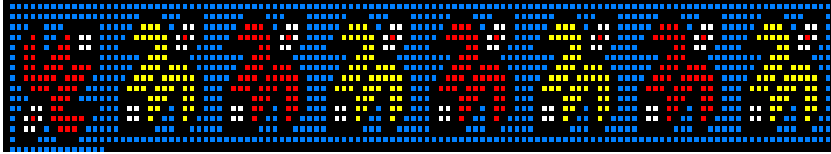
Kullanılan motif İsimleri ve kompozisyon özellikleri: 2 adet bordür ile çevrilmiş olan halı, kırmızı zemin üstüne 16 adet değişik renklerdeki ejder motiflerinin sonsuza uzanır şekilde dokunmasıyla oluşmuştur.

Bordürler, bazen karşılıklı bazen de sıralı şekilde yerleştirilen koçboynuzu motifi ile muska motiflerinden oluşmuştur.

Zeminde kullanılan ejder motiflerinin içi akrep motifleri ile doldurulmuş olup, kalan boşluklar bolluk ve bereket anlamındaki elma çiçekleri ile bezenmiştir.

Fotoğraf:17 Makat halısı ve kompozisyon şeması

Çizim:9 Kuş motifi

Gözlemin yapıldığı yer	: Altınyayla,Kale Köyü
Ürünün sahibi	: Hacıağa Konağı
Ürünün dokunduğu tarih	: 1910
Gözlemin yapıldığı tarih	: 27-04-2007
Oluşturulan ürün-eşya	:Makat Halısı
Hangi amaçla yapılmıştır	:Kullanım
Ürünün boyutları	:100X415

Kullanılan iplik türleri	: Yün
Kullanılan renkler	:Kırmızı, sarı, siyah, krem
Ürüne verilen genel ad	:Makat halısı
Dokumada kullanılan teknikler	:Türk düğümü

Kullanılan motif isimleri ve kompozisyon özellikleri Halı zemini, yarım ve tam baklava dilimlerinin sonsuza uzanır formunda olup, dört adet bordür ile çevrelenmiştir. Ana bordür, çengel ve gövde boşluğuna yerleştirilen dulavrat otu motifi, dar bordür ise müjdeli haber beklentisi anlamındaki kuş motifi ile bezenmiştir.

Zeminde iç içe geçmiş şekilde görülen tam baklavalardan dış konturlarında, karşılıklı dört eli belinde motifleri dikkat çekmektedir. Baklavalardan içi, buğday başağı ve fiyonk şeklinde tasarlanmış çiçek motifleri, canavar ayakları ve göz motifleri ile dolgulanmıştır. Yine aynı motifler zemindeki yarım baklavalardan içinde de kullanılmış olup, tam ve yarım baklavalardan birbirlerinden zemin renkleri ile ayırdedilebilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Halı, dokuma tekniği açısından çok uzun sürede meydana getirilen el sanatlarından birisi olduğu için, dokuyucu ile arasında manevi bir bağ oluşturarak, desen ve motiflerde insanların duygu ve düşüncelerini, özlem ve beklentilerini yansıtmaya çok daha mümkün olmuştur. El sanatlarındaki her türlü desen, motif, im ve yanlışlar, yaptıkları zamanın mekânın ve aynı zamanda da dokuyan kişinin ruhsal durumunu, etnik yapısını ve her çeşit karakteristik özelliklerini yansıtmaktadır. Bu sebeptendir ki, desen veya motifler geçmişten geleceğe ışık tutan birer kültürel miras ve katalog niteliği taşımaktadır.

Sivas ve yöresinde farklı ebat ve tekniklerde dokunmuş kilimlerle birlikte, daha çok geleneksel tarzda dokunmuş halılara rastlanmıştır. Uzun yıllar önce dokunmuş olan ürünlerin ebatları oldukça büyüktür. Günümüzde genellikle daha küçük boyutta dokumalar yapılmakta ancak ticari amaca yönelik yapılan dokumalar büyük ebatlı olabilmektedir. Geleneksel dokumalarda malzeme, saf yünden el eğirmesi iplerdir. Son yıllarda satın alınan yün, pamuk, orlon gibi ipliklerin kullanımı yörede yaygınlaşmıştır. Eskiden yapılan dokumalarda doğal boyama yöntemleri yaygın olarak kullanılmakta iken, günümüzde doğal boyama neredeyse yapılmamakta, ipler boyanmış halde satın alınmakta yer yer toz boyayla da boyanmaktadır (Kaynar ve Tonus 2014)Eski dokumalarda kullanılan desenler, anneden kıza miras şeklinde bir sonraki nesle aktarılır, dokuma yapabilecek yaşa gelmiş bir kız çocuğu, annesinin yaptığı dokumayı görerek deseni ezberine alıp öyle dokunmaktaydı. Günümüzde ağırlıklı olarak ticari amaca yönelik dokumalar yapıldığından, piyasanın isteğine göre hazırlanmış desenler, yöreye, esnaf eli ile getirilmektedir.

İlçede Halk Eğitim Müdürlüğü'ne kayıtlı, dokumacılık yapıldığı bilinen köylerin listesi alınmış ve bu köylerin hepsi gezilmiştir fakat bazılarında (Başyayla, Deliilyas Kale, Kızılhöyük, Mutibey, köyleri) halı dokuma örneklerine rastlanmıştır. Sivas ilinin genelinde olduğu gibi bu ilçede büyük göçler vermiştir. İlçe genelinde nüfus yazlık ve kışlık olarak değişmektedir. Büyük şehirlere giden genç nüfus yaz tatillerinde, aile büyüklerinin yanına ziyarete gelmektedir. Yaşlılar ellerindeki değerli dokumaları, çocuklarına çeyiz olarak verdiklerini söylemişlerdir. Köylerde özellikle geleneklerine bağlı yaşlı nüfus yaşamaktadır. Bu yüzden evlerden daha çok, camii ve geleneksel olarak yaşatılan köy odaları, konuk odaları gibi yerlerdeki halılar üzerinde inceleme imkânı bulunmuştur. Tarihi değeri bulunan halılar, çiviyle duvara çakılmış ya da sedir-makatlar üzerine serilmiştir. Köy odaları, çok sık kullanılan mekânlar olmadığı için, temizliği de düzenli olarak yapılamamıştır. Halılarda güvelenme, nemlenme tespit edilmiştir. Soba ile ısıtılan ortamlar olduğu için, sürekli soğuk ve aşırı derecede nemli bir ortamda muhafaza edilen halılarda, güve ile birlikte, mikroorganizmalardan kaynaklı çürümeler, yer yer dökülmeler saptanmıştır. Bu halıların değerli olduğu köylüler tarafından bilindiği için kendilerince koruma altına alınmış gibi görünse de, sadece duvara çakılarak ya da yere serilerek muhafaza edildiği için çürümeye terk edilmiş durumdadır.

Altınyayla ilçesinin dokumacılık yönünden günümüzdeki son durumu özetlenecek olursa; dokuma kültürü çok eski yıllara dayanır. Çok ünlü Tonus seccadeleri bu yöreye aittir. Yörede daha çok kilim halı ve tülüce dokumalarına rastlanmaktadır. Günümüzde ise Halk Eğitim Merkezi'nin çabaları ile Mütibey köyünde dokuma yapılmaktadır. Diğer köylerde ise dokuma yapılması için gerekli altyapı vardır, fakat dokuma yapılmamaktadır(Kaynar ve Tonus 2014).

KAYNAKÇA

- KAYIPMAZ, Fahrettin ve KAYIPMAZ, Naciye.(1988).*"Sivas Tonus Halı Seccadeleri"*Türk Etnografya Dergisi Sayı :XVIII
- KAYNAR, Hülya. ve TONUS, Emine.(2014) "Sivas Altınyayla (Tonus) ilçesi düz dokuma örneklerinin motif yönünden incelenmesi", Süleyman Demirel Üniversitesi, G.S.F. Hakemli dergisi Art-E Mayıs-Haziran'14 sayı:13 ISSN:1308-2698
- KAYNAR, Hülya.(2016). *Sivas Halılarının Desen ve Renk Özelliklerinin İncelenerek, Online Katalog Hazırlanması*,Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- LACOMTE, Pretextat.(1901) *Türkiye'de Sanatlar ve Zeneatlar, Ondokuzuncu Yüzyıl Sonu*, Tercüman 1001 Temel Eser, s.96-113 1901
- ELEKTRONİK KAYNAK, Altınyayla Kaymakamlığı, *Altınyayla İlçesi Tarihi*, 20 Şubat 2015.http://www.altinyayla.gov.tr/default_B1.aspx?content=186
http://www.altinyayla.gov.tr/default_B1.aspx?content=186